

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**De veneratione || sanctor[um] libri duo Judoci
Clich-||touei. Neoportue[n]sis. excelle[n]tissi-||mi
Parisiensis academiae Theologi**

Clicthove, Josse

Coloniae, 1525

VD16 C 4211

Sanctos etiam, caereorum accensor[um] obsequio, & donarioru[m]
praeciosor[um] ornatu, esse uenerandos XVII

urn:nbn:de:hbz:466:1-36172

De ueneratione Sanctorum.

¶ Sanctos etiā, cæreosq; accēsoꝝ obsequio, & donarioꝝ p̄-
ciososq; ornatu, esse uenerādos. Cap. XVII.

Vnt & alia, q̄ reuerentiā nostrā in sanctos testent,
exhibenda eis honorū obsequia, ut circa altaria in
eorū memoriā consecrata, & sacras reliquias, accē-
dendi cæreī, & luminaria cōponenda. ¶ Quod ex

ueteris legis obseruatione haud difficile comprobāt, quæ ad
concinādas lucernas luminariaq; accēdēda, & oleū parari,
& lampades suo ordine in tabernaculo scēderis accēdi debere

pronunciat. Dicit em̄ scriptura, ubi de cādelabro aureo taber-
naculi fabricando facta est mentio. Facies & lucernas septē,
& pones eas sup cādelabrū, ut luceant ex aduerso. Vbi per lu-
cernas septē, intelligunt̄ totidē lāpades oppletæ oleo, q̄ accen-

debātur, flāmaq; corusca ardebant ad tabernaculi decorē. Et
paulo post. Præcipe filiis Israel, ut offerāt tibi oleū de arbori-

bus oliuæ purissimū, pilosq; cōtufum, ut ardeat lucerna semp
in tabernaculo testimonij. Et in multis alijs scripturæ locis,
ut in erectionis tabernaculi scēderis, & tēpli p̄ Salomonē cō-

structionis enarratione, earundē lucernarū fit mentio, q̄ ruti-
lo fulgore, noctis abigebāt tenebras, & interdiu splēdore suo
nō modicū loco sancto afferebāt ornatū. ¶ Vnde dilucidum

euadit, q̄ inepta fuerit & absurda Vigilāti hæretici assertio,
obgariētis nō esse in templo dei accēdenda luminaria, nec
cæreos, ante sacras martyꝝ reliquias & altaria. Quē in opus-

culo cōtra ipsum elucubrato, beatus Hieronymus his uerbis
cōfutat. Per totas orientis ecclias qm̄ legendū est euāgeliū, ac-

cendūtur luminaria, iā sole rutilāte, nō utiq; ad fugādas tene-
bras, sed ad signū lætitię demonstrādū. Vnde & uirgines illæ

euāgelicæ, semp accēsas lampades hnt, & ad ap̄los dicūt. Sint
lumbi uesti præcincti, & lucernæ ardētes in manibus uestris.

Et de Iohanne baptista. Ille erat lucerna ardēs & lucēs, ut sub
typo lucis corporalis, illa lux oñdat, de q̄ in psalterio legimus.

Lucerna pedibus meis uerbum tuū dñe, & lumē semitis meis
Hæc Hieron. Qui & paulo ante ostēdit in eodē libello, neq̄

q̄ illos esse dandos uitio, qui pro honore sanctoꝝ martyꝝ &
aū uenerāda eorū corpora, cæreos ac luminaria accēdunt, siue

LIBER PRIMVS.

nocte id fiat, siue die. Siquidē flamma illa lucida cæreorū, & lumen fidei signat quā professi sunt sancti, in quorū honorem accendunt, imo mirū splendore uirtutū, quibus hic uiuētes effulserunt. Signat præterea eadē flāma ignea sursum emicans, spem firmā, quā animas eorū semp in cœlestia bona erexerat atque subuexerat, demū & charitatis feruorē, qua inflammati hic suauiter arserant, & in cœlis perpetuo flagrant. Significat etiam mystice fulgida cæreorū lampadūque flāma, in sanctorū honore accensarū, lucē illā perpetuā supernæ regionis, cui ascripti sunt ciues, claritatēque splendidā ciuitatis æternæ, quæ non indiget sole neque luna, quia dñs deus claritas illius est, & lucerna eius est agnus. Et hæc postrema uel sola ratio sufficere nobis deberet, ut persuasum habeamus non irrationabiliter id fieri nec inaniter, quod in tēplo dei accendunt ad honore sanctorū cærei ac lapides, quæ repræsentet clarissima illa lux cœlestis patriæ sanctōs ipsos quos ueneramur, perpetuo splendore circumfulgēs. Quāquidē cām, **Baptista Mantuanus** elegāter hoc carmine expōsit

Mantuanus. Virtuti debetur honor, licet inclyta & expers
Noctis & umbrarū, per totum effulgeat orbem.
Ante deum lychni in templis, funialia ad aras,
Non ut clara dies fiat lucentior, ardent,
Verum ut cœlituum patriā, splendore nitentem
Aethereo, & semper uersati in lumine diuos
Significent, ubi nulla diem contaminat umbra.

III. Sunt præterea honorandi sancti donis, amplisque muneribus, quæ Christianorū pia deuotio ultronee eis offert, nequaquā improbanda (ut faciunt plerique, ascribentes aurea argenteaue donaria aut uestes preciosas, in ornatū tēploꝝ oblatas, uanitati, pompæ & fastui mundano) quinimo mirifice cōmendāda, & claris extollendā p̄conijs. Nepe in Exodo ubi construendū erat tabernaculū (quod ecclesiæ sanctæ typus erat & umbra) iussit dñs offerri a pp̄lo aurū, argentū, gemas, uariāque materiā preciosam, ad ipsius tabernaculi suppellectilisque eius, decorem ac ornatū, ita dicens ad **Moysem & Aaron**. Hæc sunt, quæ accipere debetis, aurū & argentū & æs, hiacynthū & purpurā, coccyūque bis tinctū & byssum, pilos caprarū & pelles arietū rubricatas,

De venerati one Sanctorum.

catas, pelles hiacynthinas & ligna sethim, oleū ad luminaria
cōcinnanda, aromata in unguentū & thymiamata boni odor
ris, lapides onychinos & gēmas ad ornandū ephod, ac rationa
le. Quod prōptissimo animo sunt executi tā uiri q̄ mulieres
Israelitice, quēadmodū postea sic cōmemorat scriptura. **Quic** Exodi. 35
qd ad cultū diuinū & ad uestes sanctas necessariū erat, uiri cū
mulieribus prābuerūt, armillas & inaures, annulos & dextra
lia, omne uas aureū, in donaria dñi separatū est. **Principes** ue
ro obtulerūt lapides onychinos & gēmas, ad superhumerales
& rōnales. Et tanta fuit ultro offerentiū prōptitudo, oblatorū Exodi. 36
q̄ munez in tabernaculi fabricā & cultū multitudo, ut neces
sariū fuerit prohibere ulteriore in id opus oblationē. **Qd** ita
sequenti cap. scribit. Cū instarent op̄i quotidie, mane uota po
pulus offerebat. Vnde artifices uenire cōpuli, dixerūt Moy
si. Plus offert ppl̄s, q̄ necessariū est. Iussit ergo **Moy**
ses uoce cantari. **Nec** uir nec mulier quicq̄ offerat ultra, in o
pere sanctuarij. **¶ Qd** si quis dicat, hęc oblata tātū fuisse añ cō III
structū tabernaculū, ut materiā illi extruendo subministrarēt
post illud uero expletū, nō esse solitas fieri donarioz oblatio
nes, audiat is attente q̄d in libro Numeri legi factū a principi Numeri. 31
bus populi Israelitici, post cōfectū foeliciter bellū cōtra Ma
dianitas. Cūq̄ accessissent (inquit) principes exercitus ad Mo
ysen, & tribuni centurionesq̄, dixerūt. **Nos** serui tui recensui
mus numez pugnatoz, q̄s habuimus sub manu nr̄a, & ne u
nus quidē defuit. **Ob** hęc causam offerim⁹ in donarijs dñi, sin
guli q̄d in prāda auri potuimus inuenire, perischelides & ar
millas, annulos & dextralia ac murenulas, ut deprecetis p̄ no
bis dñm. **Quid** p̄terea memorē magnificentiā, splendorem &
cultū tēpli a Salomone cōstructi: quanta fuerit in eo materiā 3. Reg. 6. 7
p̄ciositas, ubi ferme oīa ex auro erāt cōflata, & nihil erat in eo
qn̄ integeret auro: quantus itē in eo rez̄ oīm ornatus & de
cor, ac opis excellentia: **Si** in eo igit̄ tēplo, in quo offerebant
uituli, arietes, & agni, tantā deus exquisiuit & probauit opu
lentiā ac pulchritudinē, qd̄ in eo faciendū tēplo, in quo unica
& salutaris offeri hostia uiua & uera, sacrosanctū Ch̄i corpus
& p̄ciosus eius sanguis: nōne & id splendide adornandū est.

h. 3. mitificet

LIBER PRIMVS.

mirificeq; decorandū: Sacra itidē sanctorū corpora & reliquiæ
 capsulis p̄ciosis recōditæ, auro argētoq; & gēmis exornatæ
 sunt, donariæq; illis ex pia deuotiōe offerēda, q̄nquidē id in
 sc̄tōz nō modicā cedit uenerationē, syncrētūq; declarat hoim
 v hęc offerētū dona, in eos affectū. ¶ Q; si qs obiectet, in an-
 tiqua qdē lege cōstructū deo tabernaculū & tēplū, magnifice
 fuisse excultū ac adornatū, nō tñ ex scriptura haberi, in eo tē-
 poris decursu aut sc̄tis extracta fuisse tēpla, aut ipsis oblata a
 pp̄lo dei uota. Ita & in euāgelicæ legis tpe, magnope id com-
 mēdādū esse, si deo erigan tēpla, cōsecrent altaria, suspēdant
 q; p̄ciōsa donaria. Nō aut probādū illud, q; sanctis supba cō-
 ponant delubra, aræ cōsecrent, aut offerant dona, q; ita faciē-
 tes, uideamur soli deo deferēda obsequia, in sc̄tōz trāsferre, q;
 q; uni deo sunt debita, sanctis impēdere. ¶ Illi plane r̄ndendū
 est, in ueteri lege nec erecta fuisse sanctis tēpla, neq; aras posi-
 tas, qm̄ nondum erat tunc cultus sanctorū patriarchaz, pro-
 phetarū, aliorūq; piorū patrū inductus. Necdū em̄ uenerat il-
 le sanctus sanctorū, q; inter sanctos oēs merito primatū debu-
 it obtinere, sanctificationis oīs author & fons. Nōdū etiā san-
 cti illi patres, ingressi fuerant ciuitatē sanctā Hierusalē, in qua
 uisione dei p̄fruerent, sed expectatiōe certa p̄stolabant ad
 uentū filij dei & redēptoris mundi, qui eos reseratis paradisi
 foribus induceret in requiē p̄petuā. Postq; aut Chrūs supad-
 mirabilē sanctitatem suā mundo exhibuit, q; plurimos habuit
 uirtutū suarū imitatores, qui mūdo exempti protin⁹ in æthe-
 reas sedes euolarunt, & idcirco Christiana religio, recte ip̄os
 etiā instituit religioso cultu uenerādos. At cū sanctis cōstitu-
 unt altaria, offerunt dona, celebrantq; dies festi, hęc credētū
 Cap. 2 in deū deuotio, nequaq; in ipsis subsistit (ut añ etiā est dictū) ter-
 minatq; sanctis, sed ulterius in honorē diuini nominis referē,
 quēadmodū & amor sanctus q; proximus diligit, cōsequēter
 in deū referē, & in ip̄o proximo deus diligit. Haud aliter cū
 sancti pia ueneratione a nobis honorant, nō quiescere debet,
 nec subsistere noster animus in ipsorū sanctorū cultu, sed acie
 mentis ultra in deū deflectere, & ita in ipsis sanctis deū hono-
 rare, qui eos sanctificauit & glorificauit. Quod cū facimus,
 planum

De ueneratione Sanctorum.

planū est tēporū cōstructione, cōsecratione altariū, & oblati
one munēz sanctis exhibita, deū quoq; honorari, coli, & præ
dicari, & hæc omnia, deo ut ultimo fini, demū impendi.

¶ Sacras etiam sanctorū reliquias pia deuotione
honorādas esse, & imagines eorū dē in tēplis itē
dem tite uenerandas. Cap. XVIII.

Nec ipsis solū sanctis, quantū ad animas eorū & spūs
apud deū beatos, exhibenda est honorabilis uene
ratio, sed & sacris ipsoꝝ exuuijs, ac corporibus a
pud nos relictis, q̄ habitudine quadam illis fuerint
aliqñ cōiuncta, utpote tanq̄ partes suis totis, Quā etiā habitu
dinē seruant & ipsoꝝ corpoꝝ sanctorū particulæ, ut ossa sa
cra, aut pulueres ac cineres, in quos ipsa corpora sunt resolu
ta. Hæc etiā oīa, generali sanctorū reliquiarum nōne cōprehē
sa, ueneranda nobis sunt, sicut & ipsoꝝ corpora, q̄ habitacu
la quondā fuerint, sedes & tabernacula animarū sanctorū, or
ganāq; & instrumenta bonorū operū q̄ in hac uita exercue
runt, & ob quæ, in sanctorū numerū sunt a deo assumpti. Si e
nim purpura regis, sceptrū aut diadema, extrariū uestimētum
& ornamentū, habent in honore, q̄ regi circūponātur atque
admoueant, representātq; indicio quodā regiā maiestātē, cur
nō multo magis honorabunt sanctorū reliquias & corpora,
quondā animarū sanctorū animata indumenta, futuraq; rur
sum earū operimenta, cū scilicet in cōsummatione seculi indu
ent immortalitatis stola, cū exultabunt sancti in gloria, & læ
tabunt in cubilibus suis, sanctis scilicet corporibus, in q̄bus p̄
petuo quiescēt, habitabūt & glorificabunt. Legimus sane in
sacris literis, cadauer hoīs mortui proiectū in sepulchrū He
lisei prophætæ, tactu facti corporis eius reuixisse, q̄ intelli
gamus, deū ob præclarā p̄teritæ uitæ sanctimoniā, ad sancto
rū iā defunctoꝝ corpa, etiā mira operari signa, & inde dica
mus ratiocinationē, ipsa nō esse cōtemptui habēda nec flocci
pendenda, sed honorabiliter uenerāda. Legimus itē sacræ uir
ginis Lucie matrē, cōtactu sepulchri S. Agathe, a profluuio
sanguinis eē liberatā. Rursum btūs p̄ August. in uicesimise
cūdi libri de ciuitate dei, cap. 8, permulta refert miracula, suo
tēporē

Psal. 149

4. Reg. 13
Heliseus.

Lucia.

Agatha.

Augustinus.